

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501

Ügyszám: 171/2010/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

493/2010. (XII. 1.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) a **természetes személy és a jogi személy panaszosok**¹ jogi képviselőjük (...) útján, 2010. április 16-án előterjesztett **panaszát** a 2010. december 1-jén – dr. Kádár András Kristóf testületi tag elfogultság miatti kizártsága mellett – megtartott zárt ülésén született **állásfoglalását**

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszosok nevében jogi képviselőjük 2010. április 16-án fordult beadvánnyal a Testülethez, amelyben a Kft.-nél 2010. április 10-én – többek között – a panaszossal szemben foganatosított rendőri intézkedés-sorozatot sérelmezte.

I.

1) A panaszosok nevében jogi képviselőjük fordult postai úton, 2010. április 16-án a Testülethez, és az alábbi tartalommal terjesztett elő panaszbeadványt.

a) A panaszbeadvány első részében a jogi képviselő sérelmezi a 2010. április 10-én, a Kft.-nél történt rendőri akciót, amelynek során a Kft. címén körülbelül 10 rendőr jelent meg, és az összes, a szórakozóhelyen tartózkodó vendéget eljárás alá vonta, a falhoz állította, majd őket külön-külön a szórakozóhely mellékhelyiségében alsóneműre vetkőztetette azonos nemű rendőrök jelenlétében. A panaszos elmondása szerint a rendőrök kábítószeret kerestek. Ezt követően 10 főt a Debreceni Rendőrkapitányságra elő is állítottak.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszosok személyes adatait töröltük.

A jogi képviselő megítélése szerint az, hogy a szórakozóhely mellékhelyiségeiben történtek a ruházatátvizsgálások oly módon, hogy az eljárás alá vontaknak alsóneműig kellett vetkőzniük, ellentétes a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) 16. § (4) bekezdésével összhangban az Rtv. 31. § (1), valamint (2) bekezdéseivel. Senki nem tanúsított támadó, vagy önveszélyes magatartást, a jogi képviselő tudomása szerint a helyszínen kábítószer sem találtak.

b) A panaszbeadvány második részében a jogi képviselő tájékoztatta a Testületet, hogy ugyanennél a Kft.-nél már korábban is történt hasonló rendőri intézkedés, amely alapján feltehetően büntetőeljárás is indult. Ez esetben az említett „vetkőztetés” – a jogi képviselő álláspontja szerint – motozásnak minősül (habár jogsértően történt), így feltehetően nem tartozik a Testület hatáskörébe. A körülmények megnyugtató tisztázása érdekében azonban szükséges az előzmények vizsgálata, így a jogi képviselő említést tett az ugyanezen szórakozóhelyen 2010. február 27-én történt rendőri intézkedés-sorozatról is, és azt kérte a Testülettől, hogy vizsgálja meg, szükségesnek látja-e az ezen intézkedés-sorozat miatt a rendőrségnél tett panasz ügyében folyamatban lévő eljárás átvételét. Amennyiben a Testület ezen lehetőséggel élni kíván, úgy a panaszosok nevében a jogi képviselő az Rtv. 93. § (3) bekezdése alapján kifejezetten kéri a Testület vizsgálatát, és ahhoz hozzájárul. Mellékelve a jogi képviselő – a panaszbeadvány részeként – megküldte a 2010. február 27-ei rendőri intézkedés-sorozat miatt 2010. április 16-án [tehát az Rtv. 93/B. § (2) bekezdése szerinti határidőn belül] a Debreceni Rendőrkapitányság vezetőjének küldött panaszbeadványt is.

2) A panaszosok nevében a jogi képviselő által 2010. április 16-án a Debreceni Rendőrkapitányság vezetőjének írt + és a 2010. február 27-i intézkedéseket sérelmező – panaszbeadvány az alábbiakat tartalmazza.

a) Tényállási részében a jogi képviselő leírta, hogy 2010. február 27-én a Kft.-nél ismeretlen beosztású, de részben valószínűleg a Debreceni Rendőrkapitányság állományába tartozó rendőrök jelentek meg, részben civil öltözetben, részben bevetési ruhában, felfegyverkezve. A rendelkezésre álló adatok alapján a rendőrök a panaszost és a 46 fő helyszínen tartózkodó vendéget figyelmeztetés nélkül a földre parancsolták, ott őket gyorskötöző segítségével megbilincseltek, majd a szórakozóhely különálló helyiségében meztelenre vetkőztették, és visszaélés kábítószerrel vétsége miatt előállították a Debreceni Rendőrkapitányságra. A jogi képviselő elmondása szerint a rendőri fellépés miatt két személy rosszul lett, őket mentővel szállították kórházba.

b) Jogi indokolásként a jogi képviselő előzetesen leszögezte, hogy amennyiben egy folyamatban lévő büntetőeljárásban került sor ezen rendőri intézkedésekre, akkor annak jogalapja ellen a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) szerinti panasznak van helye, viszont a rendőri intézkedés végrehajtásának módja tekintetében az Rtv. biztosít panasztételi lehetőséget. A rendőri intézkedés szükségességét, arányosságát, szakszerűségét, célhoz kötöttségét ugyanis a Be. szerinti panasz eljárásban nem vizsgálják. A jogi képviselő ezen álláspontját – véleménye szerint – a Testület gyakorlata is alátámasztja. Érdemi érvelésként a jogi képviselő előadta, hogy megítélése szerint az intézkedés során a rendőrök több ponton is megsértették az Rtv. 15. és 16. §-aiban foglalt arányosság követelményét, így azzal, hogy a helyiségben lévő összes személlyel – így a panaszossal – szemben válogatás nélkül alkalmaztak testi kényszert olyan módon, hogy a földre teperték őket, szükségtelenül és aránytalanul korlátozva személyi szabadságukat. Továbbá azzal, hogy feleslegesen bilincseltek hátra rögtön a földön fekvő, semmilyen ellenállást nem tanúsító panaszos kezeit, hiszen ő a helyiséget nem akarta elhagyni, a rendőri intézkedést nem

hátráltatta, támadóan nem lépett fel. Végül főleg azzal, hogy súlyosan jogsértő módon a rendőrök az összes jelenlévő személyt – így a panaszost is – az intézkedés helyszínén, szeméremsértő módon meztelenre vetkőztették. Itt a jogi képviselő azt is megjegyezte, hogy a hölgy vendégek vetkőztetésének bevetési egyenruhás férfi rendőrök is tanúi voltak. Álláspontja szerint ez a ruházat átvizsgálás szabályainak – Rtv. 31. § (1) és (2) bekezdései – semmiben nem felel meg, és sérti az Rtv. 16. § (4) bekezdésében foglalt megalázó bánásmód tilalmát is. A jogi képviselő itt is utalt rá, hogy ha büntetőeljárás során végzett motozásokról van szó, azokat is jogsértőnek tartja, de tudomásul veszi, hogy ez esetben a kérdés jelen eljárás keretei között nem vizsgálható.

Ezen kívül sérelmezte, hogy ügyfelét a rendőrök egyszer sem figyelmeztették a testi kényszer alkalmazására, sem előre, sem utólag, holott erre mód és lehetőség lett volna, és az Rtv. 61. § (1) bekezdése ezt elő is írja. Kifogásolta azt is, hogy az eljáró rendőrök azonosítása nem felelt meg az Rtv. 20. §-ában foglaltaknak.

Véleménye szerint a Testület gyakorlata alapján az is megállapítható, hogy a rendőri eljárás nemcsak a magánszemély panaszos, hanem a Kft. alapvető jogát – a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 9. § (2) bekezdésében foglalt vállalkozási szabadságát, amely magában foglalja a vállalkozás zavartalan folytatásához való alapvető jogot – is sértette azzal, hogy a jogszerűtlen intézkedés az összes a szórakozóhelyen tartózkodó vendéget érintette.

Végezetül a jogi képviselő azt nem vitatta, hogy ha büntetőeljárás elrendeléséhez szükséges megalapozott gyanú állt fenn, s ez alapján nyomozást rendelnek el, akkor a nyomozó hatóságnak intézkedési kötelezettsége van; azonban álláspontja szerint a rendőrségnek, ha intézkedést hajt végre, ezt mindig csak a törvényben meghatározott követelmények betartásával teheti.

3) A jogi képviselő a panaszbeadvány mellékleteként megküldött a Testület részére két 2010. április 15-én kelt ügyvédi meghatalmazást is, amelyekben a panaszos és a Kft. meghatalmazottja meghatalmazta őt, hogy a foganatosított rendőri intézkedések miatt tett panaszok alapján indult eljárásokban jogi képviseletüket ellássa.

4) A Testület a panaszbeadvány azon részét is vizsgálata tárgyává tette, amelyben a jogi képviselő a 2010. február 27-ei rendőri intézkedés-sorozatot kifogásolta, és élve az Rtv. 93. § (3) és (4) bekezdéseiben foglalt hatásköreivel, intézkedést tett a panasz eljárás átvétele érdekében. A korábbi intézkedés-sorozatot azonban külön eljárásban vizsgálta, és 389/2010. (VIII. 4.) számú állásfoglalásában már elbírálta.

II.

A panasz kivizsgálása során – a tényállás pontosabb megismerése érdekében – a Testület felvilágosítás-kéréssel fordult a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság vezetőjéhez, és megküldeni kérte az intézkedésekkel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, illetve konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját. A – felvilágosítás-kérésre, illetőleg korábban, a panaszügy áttételével egyidejűleg – rendelkezésre bocsátott, a panaszügy kivizsgálása szempontjából releváns dokumentumokból az alábbiak állapíthatóak meg.

1) A szolgálatvezető r. őrnagy 2010. május 31-én kelt, a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság Rendészeti Igazgatóság Közrendvédelmi Osztály Kiemelt Főelőadójának címzett tájékoztató levele szerint a Testület által megjelölt szórakozóhelyen 2010. április 10-én a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság Bevetési Szolgálat Akció Osztály állománya nem foganatosított intézkedést. Az intézkedések valódi időpontja 2010. április 11-én 11 óra 20 perc volt, az említett időpontban Debrecen város területén fokozott ellenőrzés nem volt elrendelve. A szórakozóhely ellenőrzés alá vonása állampolgári bejelentés alapján, a Megyei Ügyelet utasítására történt.

A foganatosított intézkedések jogalapját az Rtv. 29. § (1) és (4) bekezdései, a 31. §, a 33. § (1) és (2) bekezdések, a 47. §, valamint a 48. § biztosította. Az intézkedés során az Akció Osztály állományának egy része rendszeresített szolgálati egyenruhát, másik része pedig a rendszeresített fekete bevetési ruházatot viselte. A rendőröket szolgálati egyenruhájuk igazolta, amely azonosító jelvényvel volt ellátva.

A ruházat átvizsgálások az intézkedés alá vont személyekkel szemben a törvényben meghatározott módon és a tanult intézkedéstaktikai módszerrel történtek. A jogalapot az Rtv. 29. § (4) bekezdése, valamint 31. §-a biztosította, és bűncselekmény, vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja tette szükségessé. A jelentések, és a helyszíni szemle tartalmazzák a helyszínen és a személyeknél megtalált kábítószergyanús anyagokat.

2) A Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság Rendészeti Igazgatóság Bevetési Szolgálat Akció Osztály osztályvezető r. alezredesének 2010. április 14-én kelt, és az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség Észak-Alföldi Munkaügyi Felügyelősége igazgatójának címzett tájékoztatása szerint 2010. április 11-én 11 óra 20 perckor a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság Bevetési Szolgálat Akció Osztály állománya a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság Ügyeletének utasítására megjelent a panaszos által üzemeltetett szórakozóhelyen, mivel egy bejelentés szerint a helyiségből hangos zene szólt, valamint olyan személyek közlekedtek a szórakozóhely közelében, akik nagy valószínűséggel kábítószerrel fogyasztottak. A bejelentés szerint a szórakozóhelyen tartózkodó személyek kábítószerrel fogyasztanak, illetve oda csak előzetes, telefonon történő egyeztetést követően lehet bejutni. A kiérkező rendőrök azt tapasztalták, hogy a vendéglátóhely udvarán tartózkodott egy férfi, aki a szórakozni érkező vendégeket beengedte az előzőleg bezárt bejárati kapun, és bejárati ajtón. A férfi a rendőrök kérdésére elmondta, hogy csak szíveségből állt az ajtóban, mert a szórakozóhely tulajdonosa – a panaszos – megkérte, hogy engedje be az érkező vendégeket. Ezért a munkáért ő pénzt nem kap. A kiérkező rendőrök az udvaron tartózkodó férfit intézkedés alá vonták, majd bementek a szórakozóhelyre, ahol további 16 személlyel szemben foganatosítottak intézkedést.

A bejárat mellett tartózkodott a panaszos, akit igazoltattak, és elszámoltattak a vendéglátóhely működtetésével kapcsolatban. Eközben a szórakozóhely hátsó pultjánál igazoltattak még egy – feltehetően a szórakozóhelyen dolgozó – személyt, és mindkettőjüket nyilatkoztatták arra vonatkozóan, hogy kinek az alkalmazásában dolgoznak ott. A panaszos elmondta, hogy a vendéglátóhelyet a Kft. üzemelteti, amely társaságba a felesége van bejelentve, az aznapi rendezvényt pedig a panaszos szervezte. A pultnál igazoltatott nő elmondta, hogy őt az intézkedés napjára a panaszos kérte meg, hogy dolgozzon a pultnál, szolgálja ki a vendégeket, és ezért neki a panaszos 10 000 Ft kifizetését ígérte. Ennek alátámasztására elővett egy megállapodást, amit az intézkedő rendőrök részére átadott. Az megállapodáson az szerepelt, hogy az igazoltatott személy próbanapon van, és a fizetése 0 Ft. A megállapodáson aláírás

nem szerepelt, csupán a Kft. pecsétje. A panaszos, valamint az igazoltatott személy munkaszerződést vagy egyéb jogszerű, az alkalmazásukat igazoló okiratot átadni nem tudtak. A panaszos átadta mobiltelefonját az intézkedést foganatosító rendőrök részére azzal, hogy beszéljenek a feleségével a szórakozóhellyel kapcsolatos iratok tekintetében. Az intézkedő rendőrök felvették a kapcsolatot a panaszos feleségével, aki kérdésre elmondta, hogy a vendéglátóhelyet a Kft. üzemelteti, az aznapi rendezvényt a panaszos rendezte, továbbá elmondta, hogy a pultnál dolgozó nő próbanapon volt, amiért nem kap pénzt.

A fentiek után 14 óra körül a szórakozóhelyet bezárták, az ott tartózkodó 17 személy közül 11 főt – köztük a fent említett személyeket is – elfogtak és előállítottak, mivel különböző típusú kábítószeret fogyasztottak.

A r. alezredes megjegyezte továbbá, hogy 2010. február 27-én, a délelőtti órákban már foganatosítottak intézkedéseket ugyanezen a szórakozóhelyen, bár akkor még más volt az elnevezése. Akkor is ugyanaz a személy végezte a rendészeti feladatokat, a panaszos szervezte azt a rendezvényt is, valamint az igazoltatott nő akkor is a hátsó pultnál dolgozott. Az akkori intézkedés során 46 személyt állítottak elő kábítószerrel visszaélés miatt.

3) A 2010. április 11-én kelt elfogás végrehajtásáról, valamint kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés szerint 2010. április 11-én 16 óra 55 perckor a panaszossal szemben az Rtv. 29. § (1) bekezdés alapján igazoltatást, a 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján, szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten érést követő elfogást alkalmaztak az intézkedő rendőrök a panaszos által üzemeltetett szórakozóhelyen. Az intézkedés során az Rtv. 47. § alapján testi kényszert, valamint a 48. § c) pont alapján szökés megakadályozása érdekében bilincset alkalmaztak. A kényszerítő eszközök alkalmazására figyelmeztetés történt.

Az intézkedő rendőrök 14 órától 18 óráig alkalmaztak bilincset, a Szolgálati Szabályzat 60. § (4) bekezdés b) pontja szerint kezek előre ill. hátra bilincselésével. A rendőri intézkedés során sérülés nem keletkezett. A kényszerítő eszközök alkalmazása során anyagi kár nem keletkezett. Az Rtv. 18. § (1) bekezdés alapján az előállított a hozzátartozója, illetve képviselőjének kiértesítését nem kérte.

Az intézkedés alapjául szolgáló esemény rövid leírásaként az intézkedő rendőrök előadták, hogy szolgálatuk teljesítése során fenti napon és időben a megyei ügyelet utasítására megjelentek a panaszos által üzemeltetett szórakozóhelyen, mivel egy bejelentés szerint a helyiségből hangos zene szólt, valamint látszólag kábítószer hatása alatt álló személyek közlekedtek a környéken. A bent tartózkodó személyek feltehetően kábítószerrel fogyasztottak, és oda csak előzetes, telefonon történő egyeztetést követően lehetett bejutni.

A helyszínen megjelenve az előkertben tartózkodó biztonsági őrt intézkedés alá vonták, majd a szórakozóhelyre a nyitott ajtón keresztül bementek. A bent tartózkodó személyeket is rendőri intézkedés alá vonták, majd ruházat- és csomagátvizsgálást hajtottak végre velük szemben. Az átvizsgálások során több alkalommal kábítószer gyanús anyagokat, illetve kábítószer fogyasztáshoz szükséges eszközöket találtak.

Az intézkedés során a helyszínre érkezett a Debreceni Rendőrkapitányság Szemlebizottsága, akik részére az intézkedő rendőrök a helyszínt eredetben átadták, és a fent leírtakat jelentették. A szemlebizottság a helyszíni szemlét lefojtatta a szórakozóhelyen, illetve a szórakozóhely kapuja előtt parkoló hét darab személygépkocsin. A fent talált eszközöket és anyagokat az intézkedést foganatosító rendőrök a szemlebizottság részére átadták.

12 óra 10 perckor a helyszínre érkezett egy mentőápoló, illetve egy mentőorvos. Az intézkedő rendőrök közölték velük a fentieket, és kérték, hogy véleményezzék a jelenlévőkről, hogy fogyasztottak-e kábítószer. A mentőorvos a fenti személyeken elvégezte a szükséges vizsgálatokat, majd elmondta, hogy a jelenlevők közül sokan feltehetően kábítószer fogyasztottak. A fentiekre tekintettel a helyszínre hozatott DRUGSCAN típusú gyors droguesztel egy külön helyiségben, valamint a mosdóban, folyamatos biztosítás mellett elvégeztették a gyorsesztesztet, és megállapítást nyert, hogy 11 személynél valamilyen kábítószer pozitívan jelzett. A további hat személynél negatívan reagált a gyors teszt, őket szabadon bocsátották. A szabadon bocsátott személyeket egyenként szóban nyilatkoztatták, hogy sérülésük, illetve panaszuk keletkezett-e, amelyre nemmel válaszoltak. A rendőri intézkedéssel szemben panasszal nem kívántak élni. A velük szemben fogatosított rendőri intézkedésről külön személyes szabadságot korlátozó jelentés készült.

A fentieket követően a helyszínre rabszállító szolgálati személygépjárművet hívtak, illetve a saját szolgálati gépjárművükkel a helyszínen visszatartott és elfogott személyeket az orvosi ügyeletre szállították további mintavétel végett. A panaszos esetében a DRUGSCAN típusú kábítószer gyorseszteszt ópiumra reagált.

A rendőri intézkedés során végig jelen volt, és a ruházatátvizsgálásoknál, illetve az azok folyamán szükséges rendőri biztosításokban részt vett egy belvárosi járőr, valamint a Bevetési Osztály két r. törzsőrmestere. Az elfogott és intézkedés alá vont személyek adatait az intézkedést fogatosító rendőrök rögzítették, ellenőrizték, valamint egyeztették, amelynek során megállapították, hogy a körözésben senki sem szerepelt. A levett vér és vizeletmintákat a Debreceni Rendőrkapitányság Ügyeletére átadták. A mintavételt követően a személyeket átszállították a Debreceni Rendőrkapitányságra, ahol a panaszost egy előállító helyiségben, értéktárgyait pedig a lemezszekrényben helyezték el. A védelemhez való jog gyakorlására vonatkozó szóbeli közlés a belügyminiszter irányítása alá tartozó nyomozó hatóságok nyomozásának részletes szabályairól és a nyomozási cselekmények jegyzőkönyv helyett más módon való rögzítésének szabályairól szóló 23/2003. (VI. 24.) BM-IM együttes rendelet 4. § (4) bekezdése alapján 2010. április 11-én 11 óra 20 perckor megtörtént. Az Rtv. 33. § (4) bekezdés alapján az előállítás okáról szóló tájékoztatót, valamint az előállítás idejéről szóló igazolást kiadták. A panaszos az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatban a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 2. § (8) és (9) bekezdése, valamint a Rendőrség Fogdaszolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 19/1996. (VIII. 23.) ORFK utasítás 36/A. § alapján jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatót megkapta. A panaszossal szemben az intézkedő rendőrök büntető feljelentést tettek.

4) A jelentéshez kapcsolódóan 2010. április 11-én kelt parancsnoki vélemény és kivizsgálás eredménye szerint az említett jogszabályhelyek alapján az igazoltatás, valamint a szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért személy elfogása jogszerű és szakszerű volt, a testi kényszer és a szökés megakadályozása érdekében alkalmazott bilincs pedig jogszerű, szakszerű és arányos volt.

5) A panaszos részére az előállítása időtartamáról kiállított igazolás szerint vele szemben az Rtv. 33. §-a alapján személyi szabadságot korlátozó intézkedést fogatosítottak. Hozzá tartozója illetve képviselője kiértesítését nem kérte, az előállításával, és a rendőri intézkedés módjával szemben panasszal nem élt, élelmezést nem kért. Az előállítás 2010. április 11-én 16 óra 55 perctől 18 óráig tartott.

6) A rendőrség az eddig ismertetett dokumentumokon kívül a Testület rendelkezésére bocsátotta a szórakozóhelyen vendégként jelen volt személyekkel szemben történt rendőri intézkedésekről szóló jelentéseket és az azokhoz kapcsolódó parancsnoki kivizsgálások és véleményezések eredményét (17 db), valamint az egyes előállítottak előállításának időtartamáról szóló igazolásokat (11 db).

E dokumentumokból a jelen panaszügy kivizsgálása szempontjából az alábbi releváns következtetéseket lehetett levonni. A jelentések a szórakozóhely átvizsgálásának körülményeit a már ismertetett rendőrségi iratokkal azonos módon írták le. Az igazoltatás, ruházat-átvizsgálás és elfogás mellett 9 esetben került sor bilincs alkalmazására, ebből öt esetben testi kényszer alkalmazása mellett. Az intézkedés alá vont személyek bilincselésének időtartama a jelentések szerint 4 órán keresztül tartott. Az intézkedés alá vont személyek többségének esetében kimutatható volt bizonyos fajtájú kábítószeres fogyasztása, és az átvizsgálások során több alkalommal kábítószer gyanús anyagokat, illetve kábítószer fogyasztáshoz szükséges eszközöket találtak.

III.

A Testület megállapította, hogy a panaszosok által kifogásolt rendőri intézkedés-sorozat érintette a panaszosok emberi méltósághoz és tisztességes eljáráshoz való alapvető jogait, a személyi szabadságot, a vállalkozási szabadságot, valamint a megalázó elbánás alkotmányos tilalmát.

Az alábbiakban a Testület a rendőri intézkedés-sorozat panaszosok által kifogásolt elemeit, azok jogszabályi háttérét és jogszerűségét – alapjogi szempontból – külön pontokban vizsgálta.

1) A természetes személy panaszos a beadványban kifogásolta a vele szemben alkalmazott testi kényszert és bilincselést is.

a) Az Rtv. 2. § (1) bekezdés második mondata szerint: „A Rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.” Az arányosság követelményét előíró Rtv. 15. § szerint: „(1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. (2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.” A kényszerítő eszközök alkalmazásának követelményeire vonatkozó szabályok között az Rtv. 16. § (1) és (4) bekezdései úgy rendelkeznek, hogy: „(1) A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható. (4) A rendőr nem alkalmazhat kínzást, kényszervallatást, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot, az erre vonatkozó utasítást köteles megtagadni. A rendőr az ilyen magatartás tanúsítójával szemben, annak megakadályozása érdekében, a szolgálati beosztására, a rendfokozatára, személyére tekintet nélkül köteles intézkedni.” A 17. § alapján: „(1) A Rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja. (2) A rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén

lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.” A 19. § szerint: „(1) A jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmességgel. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható. (2) A rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az e törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.” A Szolgálati Szabályzat 57. § (1)–(4) bekezdései alapján: „(1) A rendőr szolgálata jogszerű teljesítéskor köteles intézkedéseinek érvényt szerezni, ennek érdekében előzetes figyelmeztetés után, az arányosság elvének figyelembevételével kényszerítő eszközt alkalmazhat. Ha a figyelmeztetés a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, a kényszerítő eszköz előzetes figyelmeztetés nélkül is alkalmazható. (2) A rendőr a kényszerítő eszköz alkalmazása során a testi épséghez fűződő jogokat köteles tiszteletben tartani, és a testi épséget csak a legszükségesebb mértékben veszélyeztetheti. (3) A kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr elöljárója vizsgálja annak szükségességét, jogszerűségét, az arányosság követelményének megtartását, amelynek során: a) meghallgatja azt, akivel szemben a kényszerítő eszközt alkalmazták, valamint az eseménynél jelenlévő személyeket, b) szükség esetén tisztázza a rendőr jelentésében észlelt ellentmondásokat. (4) A rendőr elöljárója a megállapításairól részletes jelentést készít, ha a megállapítása szerint a kényszerítő eszközök alkalmazására törvényes feltételek hiányában került sor, az intézkedő rendőr ellen eljárást kezdeményez.” Az 58. § (1)–(3) bekezdései szerint pedig: „(1) A kényszerítő eszközök Rtv. szerinti meghatározásának sorrendje fokozatosságot is jelent, súlyosabb kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre, vagy sikere eleve kilátástalan. (2) A kényszerítő eszközök alkalmazása során ellenszegülésnek kell tekinteni azt a célzatos, fizikai erő kifejtéssel járó tevékenységet, amely a rendőrt jogszerű intézkedésének megkezdésében, folytatásában vagy befejezésében akadályozza, így különösen, ha valaki élet, testi épség elleni fenyegetéssel vagy fizikai erőszakkal akadályozza, hogy a rendőr valahová belépjen, valahol tartózkodjon, valahonnan távozzon, valakit személyes szabadságában korlátozzon, illetőleg valakivel szemben intézkedést fogantosszon. (3) A kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon előzze meg: a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólítás, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, b) figyelmeztetés, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.”

Az Rtv. 47. § szerint: „A rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.” Ehhez kapcsolódóan a Szolgálati Szabályzat 59. § úgy rendelkezik, hogy: „(1) Kényszerítő eszköz alkalmazása feltételeinek fennállása esetén testi kényszert akkor kell alkalmazni, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. (2) A testi kényszer alkalmazása során a rendőr felhasználhatja az önvédelmi fogásokat is.” Az Rtv. 48. § szerint: „A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy a) önkárosításának megakadályozására, b) támadásának megakadályozására, c) szökésének megakadályozására, d) ellenszegülésének megtörésére.” A bilincses alkalmazására vonatkozó részletszabályok között a Szolgálati Szabályzat 60. § (1) bekezdés c) pontja, (3) bekezdése, (4) bekezdés b) pontja, (6) bekezdés a) pontja és (7)

bekezdése úgy rendelkezik, hogy: „(1) Bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt: akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg. (3) Bilincselést az erre a célra rendszeresített eszközzel kell végrehajtani. Ennek hiányában, vagy ezek meghibásodása, megrongálódása esetén más, ilyen célra megfelelő eszköz is alkalmazható, de tilos vékony fém- vagy műanyag huzalt, a jellegénél fogva sérülést okozó eszközt alkalmazni. (4) A bilincselés módjai: kezek előre, illetve hátra bilincselése. (6) A bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélszerűsággal választja meg azzal, hogy: a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadásától, illetve szökéstől. (7) Nem minősül embertelen, megalázó bánásmódnak a személy fekvő helyzetben történő megbilincselése, ha arra támadása vagy erőszakos magatartása miatt került sor.” Az Rtv. 61. § (1) és (3) bekezdései szerint: „(1) A kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet – ha az eset körülményei lehetővé teszik – előzetesen figyelmeztetni kell. (3) Ha a rendszeresített kényszerítő eszköz nem áll rendelkezésre, vagy a használatára nincs lehetőség, a rendőr a bilincs, a rendőrbot vagy az útzár helyett más eszközt is igénybe vehet, ha a helyettesített eszköz alkalmazásának törvényi feltételei fennállnak és az, az azzal elérni kívánt törvényes cél megvalósítására alkalmas.” A 62. § (1) bekezdése szerint pedig: „A kényszerítő eszköz alkalmazását jelenteni kell a szolgálati előjárónak.”

b) A 2010. április 11-én foganatosított rendőri intézkedések kapcsán az elfogás végrehajtásáról, illetve kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentések nem tesznek említést arról, hogy a jelenlevők közül bárki ellenállást tanúsított volna a rendőri intézkedéssel szemben, illetve, hogy ellenszegüléstől tartani lehetett volna. A jelentésből [Indokolás II. rész 3) pont] mindössze annyi derül ki, hogy a panaszossal szemben az Rtv. 47. § és 48. § c) pontja alapján testi kényszerítést és szökés megakadályozása érdekében bilincset alkalmaztak, kezek előre illetve hátra bilincselésével. A kényszerítő eszközök alkalmazására a jelentés szerint figyelmeztették a panaszost. A jelentésből kiderül, hogy vele szemben szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten érés miatt intézkedtek, és az említett napon 14 órától 18 óráig alkalmaztak bilincset.

A testi kényszer és a bilincselés jogalapja tekintetében a Testület utal a 389/2010. (VIII. 4.) számú döntésére, amelyben a Testület az ugyanezen a szórakozóhelyen 2010. február 27-én foganatosított rendőri intézkedés során elfogadta a Testület részére megküldött rendőrségi dokumentumokban foglalt azon érvelést, amely szerint az intézkedés megkezdésekor nem volt teljesen egyértelmű a rendőri erőfölény a szórakozóhely jellege (őrzése, zárt állapota, rossz látási viszonyai stb.), az ott jelenvolt vendégek állapota és nagy száma illetve néhány vendég várható ellenszegülése (a kábítószergyanús anyagok eltüntetése céljából) miatt. Így hangsúlyosabbá vált a Szolgálati Szabályzat 4. § (4) bekezdésében foglalt körültekintő eljárás követelménye.

Jelen esetben a Testület a fenti körülményeket nem tudta figyelembe venni álláspontja kialakítása során, tekintettel arra, hogy a szórakozóhely jellege, valamint az ott tartózkodó személyek várható magatartása a rendőrség előtt már nem volt ismeretlen. A Testület megjegyzi továbbá, hogy jelen esetben a rendőrségi iratok nem utalnak arra sem, hogy az intézkedés során bárki ellenállást tanúsított, vagy szökni próbált volna, mint ahogy az a korábbi esetben történt. Sőt az is egyértelműen megállapítható, hogy a panaszolt esetben kizárólag olyan személyekkel szemben alkalmaztak bilincset, illetve testi kényszerítést, akiknél a helyszínen végzett gyorsteszt pozitívan reagált valamely kábítószerre, és ezért szándékos bűncselekmény elkövetésén való tetten érés miatt állítottak elő őket.

A jelentés a testi kényszer jogalapjaként mindössze az Rtv. 47. §-át jelölte meg. A rendőri iratok nem utalnak arra, hogy a panaszos ellenszegülést tanúsított volna, és az sem derül ki, hogy a rendőri intézkedés eredményessége a panaszos állapota, vagy magatartása folytán csak testi kényszerrel lett volna biztosítható. Az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség Észak-Alföldi Munkaügyi Felügyelősége igazgatójának címzett tájékoztatásból éppen az derül ki, hogy a panaszos együttműködő, és segítőkész volt, tájékoztatással szolgált arra vonatkozóan, hogy ki üzemelteti a szórakozóhelyet, elmondta, hogy az aznapi rendezvényt ő maga szervezte, valamint mobiltelefonját átadta a rendőröknek, hogy feleségével, mint a Kft. képviselőjével beszélni tudjanak.

A Testület úgy ítélte meg, hogy a rendőrségi iratok nem támasztották alá kellőképpen a testi kényszer alkalmazásának szükségességét, és ezért arra a megállapításra jutott, hogy a testi kényszer alkalmazása sértette a panaszos emberi méltósághoz való alapvető jogát. Itt jegyzi meg a Testület, hogy annak ellenére, hogy a testi kényszer az alkalmazható legenyhébb kényszerintézkedés, szükségesnek tartja alkalmazása jogszerűségének és arányosságának kellő alátámasztását.

c) A panaszos megbilincselésének indokaként az intézkedő rendőröknek az elfogás végrehajtásáról, valamint kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentése az Rtv. 48. § c) pontját jelölte meg, miszerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt személy szökésének megakadályozására. A bilincselés időtartama 4 óra volt. A parancsnoki vélemény és kivizsgálás eredményéből kitűnően a r. főhadnagy osztályvezető-helyettes a bilincselést jogszerűnek, szakszerűnek és arányosnak is tartotta. A rendőrségi dokumentumokból ugyanakkor semmifajta konkrét bilincselési indok nem rajzolódik ki, így a szökés kísérlete sem. A dokumentumokból arra utaló körülmény sem tűnik ki, hogy egyáltalán a testi kényszer alkalmazása szükségsszerű lett volna [Indokolás III. rész 2) b) pont], így az sem támasztható alá, hogy a Szolgálati Szabályzat 58. § (1) bekezdése szerint a testi kényszernél súlyosabb kényszerítő eszköz alkalmazására lett volna szükség (mivel esetleg a testi kényszer alkalmazása nem vezetett volna eredményre, vagy sikere eleve kilátástalan lett volna).

A jelentés szerint a rendőri intézkedések megkezdése 11 óra 20 perc volt. Intézkedés alá vonták a jelenlévőket, ruházatát- és gépjármű-átvizsgálásokat végeztek. 12 óra 10 perckor megérkezett a mentőorvos, aki véleményezte a jelenlévők állapotát, majd a helyszínre hozatott gyorstesztek segítségével kiszűrte a kábítószer hatása alatt álló személyeket. 14 órakor a szórakozóhelyet bezárták, és azokat a személyeket, akiknél a gyorsteszt pozitívan jelzett, rabszállítóval az orvosi ügyeletre, majd mintavételt követően a Debreceni Rendőrkapitányságra szállították további intézkedések foganatosítása végett. A jelentés szerint a panaszossal szemben 14 és 18 óra között, tehát egészen a szabadon bocsátásáig alkalmaztak bilincset. Ez a bilincselési időtartam pedig – amellet, hogy a Testület a jogalapot sem látta kellőképpen alátámasztottnak – mindenképpen aránytalannak tekinthető; ugyanis a rendőrségi iratok nem tartalmazznak arra való utalást, miszerint bármelyik bilincselési ok (de főleg a hivatkozott szökés megakadályozása) fennállt volna akár a helyszínen, akár az ügyeleten a mintavételkor, akár pedig a rendőrkapitányságra történő beszállítás után. Az Rtv. 16. § (1) bekezdése szerint pedig nincs már helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört (ilyenről a rendőrségi dokumentumok a panaszos esetében nem tesznek említést, de hosszú órákon keresztül bizonyosan nem is állt fenn), és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.

Emiatt a bilincselés ténye és annak időtartama a Testület véleménye szerint sértette a panaszos személyi szabadságát.

2) A panaszos kifogásolta azt is, hogy őt – mint a többi helyszínen jelenvolt személyt is – a szórakozóhelyen, szeméremsértő módon alsóneműre vetkőztették. A jogi képviselő itt megjegyezte azt is, hogy amennyiben büntetőeljárás során végzett motozásokról volt szó, azokat is jogsértőnek tartja, de ez esetben tudomásul veszi, hogy a kérdés jelen panasz eljárás keretei között nem vizsgálható.

a) Az Rtv. 11. § (1) bekezdése szerint: „A rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az e törvényben foglaltak figyelembevételével – engedelmeskedni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.” A 13. § (1) és (2) bekezdései szerint: „(1) A rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyen a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van. (2) A rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni.” A ruházat átvizsgálásról az Rtv. 31. §-a úgy rendelkezik, hogy: „(1) Akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja. (2) A ruházat átvizsgálását – halaszthatatlan eset kivételével – az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szeméremsértő módon.” Az értelmező rendelkezések között az Rtv. 97. § (1) bekezdés b) pontja szerint: „ruházat: az intézkedéssel érintett személy testén viselt, illetőleg az intézkedés helyszínén nála lévő, vagy a közvetlen felügyelete alatt, illetve rendelkezésére álló ruházat, csomag és tárgy”. A Szolgálati Szabályzat átvizsgálásra vonatkozó 40. §-a szerint: „(1) A ruházat, csomag és jármű átvizsgálása bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetése tárgyi bizonyítási eszközeinek felkutatására, közbiztonságra veszélyes eszközök kiszűrésére irányulhat. (2) Ruházat-, csomag-, járműátvizsgálásra kerülhet sor különösen: a) igazoltatás során, b) fokozott ellenőrzés során, c) személyi szabadságot korlátozó intézkedések foganatosításakor, d) rendezvény, esemény alkalmával meghatározott területre belépő személyek esetében, e) az állam működése, illetve a lakosság ellátása szempontjából fontos létesítményekbe való be- és kilépéskor. (3) A jármű vagy csomag átvizsgálásának türése a birtokos a (2) bekezdés a), b), c) pont esetében kényszeríthető, a d), és e) pont esetében az átvizsgáláshoz való hozzájárulás megtagadása esetén a beléptetést meg kell tagadni.”

b) Hogy a panaszossal szemben történt ruházat átvizsgálás kiderül a vele szemben intézkedő rendőrök elfogás végrehajtásáról, valamint kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentéséből. Ugyanakkor ennek pontos körülményei, lefolytatásának módja részletesebben nem rekonstruálható, mivel a jelentés csak annyit rögzít, hogy az intézkedés alá vontakkal szemben „részletes ruházat és csomagátvizsgálást hajtottak végre”, amelynek során több személy ruházatában, illetve gépkocsijában kábítószer-gyanús anyagokat találtak. A rendőrség nem adott választ a Testület azon konkrét kérdéseire, hogy milyen módon került sor a ruházatátvizsgálások foganatosítására; ruházat-átvizsgálás vagy motozás történt-e; mi volt az intézkedés Rtv. szerinti indoka és jogalapja; valamint milyen jogalapot és célt közöltek a rendőrök az intézkedés alá vontakkal. A panaszos alsóneműre vetkőztetését a rendőrségi dokumentumok tehát nem cáfolták, igaz nem is szóltak róla részletesen. Ami pedig a ruházat átvizsgálás Testület általi vizsgálhatóságát illeti, a rendőri jelentés nem

jelölte meg annak pontos jogalapját a panaszos esetében (a többi jelentés alapján más vendégekkel szemben az Rtv. 31. § (1) bekezdését, vagy a 29. § (6) bekezdését jelölték meg), és a parancsnoki kivizsgálás sem minősítette azt. A Testület azonban figyelembe vette azt, hogy a jelentés következetesen ruházátvizsgálást említ, és a 17 intézkedés alá vont személyből 15 esetében valamelyik Rtv. szerinti jogalapot jelölték meg az intézkedő rendőrök a ruházátvizsgálás jogalapjaként (és két esetben nem került sor a jogalap megjelölésére), ezt erősíti meg a szolgálatvezető r. őrnagy 2010. május 31-én kelt, a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság Rendészeti Igazgatóság Közrendvédelmi Osztály Kiemelt Főelőadójának címzett tájékoztató levele is. A Testület figyelembe vette továbbá azt is, hogy „büntetőeljárás során végzett motozásról” – bár később a panaszost ugyan meggyanúsították – a dokumentumok sehol nem tesznek említést. Mivel tehát az intézkedés a rendőrség álláspontja szerint feltehetően is egy, az Rtv. IV–VI. fejezete szerinti rendőri intézkedés volt, ezért a Testület annak vizsgálatát az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján aggálytalanul a hatáskörébe tartozónak minősítette.

c) Az intézkedés alá vontak olyan módon történő átvizsgálását, amely meztelenre – vagy majdnem meztelenre – való levetkőztetéssel jár együtt, a Testület már a 2009. március 15-én, Budapesten történt rendőri intézkedésekkel szemben tett panaszok kapcsán is vizsgálta, pl. a 155/2009. (VI. 3.) sz. állásfoglalásban. Ezen állásfoglalás Indokolásának V. részében a Testület – utalva egyébként az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának OBH 2624/2009. számú, 2009. április 30-án kelt jelentésére – rámutatott, hogy ugyan a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 15/1995. (XII. 13.) BM rendelet 16. § (1) bekezdése lehetőséget (de nem kötelezettséget) biztosít a fogvatartottak indokolt esetben való motozására, e jogszabály értelmében az előállított személy azonban nem minősül fogvatartottnak, nem terjed ki rá a jogszabály személyi hatálya. Így a Testület megállapítása szerint az előállítottakat még e jogszabály alapján sem lehet motozásnak alávetni, az Rtv. 31. § (1) bekezdése alapján pedig fogalmilag sem. Márpedig – elfogadva azt, hogy a konkrét esetben az átvizsgálást majdnem meztelenre vetkőztetéssel fogatosították – a panaszossal szemben fogatosított intézkedés egyértelműen motozásnak tekinthető. Ahogy a Testület ezt a hivatkozott 155/2009. (VI. 3.) sz. állásfoglalás – az ezen állásfoglalás alapját képező panasznak egyébként az országos rendőrfőkapitány 12212/10/2009. RP. sz. határozatával helyt adott – Indokolása V. rész 2) pontjában is kifejtette: „(...) a Testület értelmezésében nyilvánvalóan nem tekinthető a ruházat átvizsgálásának a meztelen test szemrevételezése, így a Testület attól függetlenül motozásnak tartja az intézkedést, hogy a panaszos testét az eljáró rendőrök nem érintették meg (ezért nem volt kötelező orvos bevonása). A Fogdászabályzat nem ismer a ruházátvizsgálás és a motozás közötti átmenetet jelentő jogintézményt, és mivel a meztelen test szemrevételezéssel való ellenőrzése a ruházat átvizsgálásánál mindenféleképpen többet jelent, így csak motozásnak minősülhet – erre ugyanis motozás során lehetőség van, még ha a megmotozott személy testüregeit nem is vizsgálják át, az ugyanis motozás során nem kötelező, az a motozásnak nem fogalmi eleme.” Ezen álláspontját – melynek lényege, hogy a ruházat átvizsgálása és a motozás között a hatályos jogszabályok szerint más átmeneti intézkedési forma nincs, és mivel az intézkedés alá vont levetkőztetése, ilyen módon való szemrevételezése ruházat átvizsgálás „címén” nem lehetséges, ezért ez fogalmilag csak motozásnak minősíthető – a Testület jelen ügyben is fenntartja. Az Rtv. 31. § (2) bekezdése egyébként is úgy rendelkezik, hogy az átvizsgálás nem történhet szemérem sértő módon. Az Rtv. 2. § (1) bekezdése azt is előírja, hogy a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot óvja az ember jogait. Az alapvető jogoknak csak jogszabályoknak megfelelő, szükséges mértékű, arányos, fokozatos korlátozását az Rtv. 11. § (1) bekezdése, 13. § (1)–(2) bekezdései, 15. §-a, 16. § (4) bekezdése és a Szolgálati Szabályzat arányosságra vonatkozó rendelkezései is előírják.

Ezekbe az előírásokban a vetköztetéssel végrehajtott – ráadásul tömeges – ruházat átvizsgálás akkor is beleütközik, ha egyébként az végül eredményre vezetett (a panaszos esetében ezt sem említi a jelentés). **Az ilyen intézkedés valójában motozásnak minősül, és mint ilyen, a panaszos esetében jogtalanul, törvényi felhatalmazás nélkül történt, és súlyosan sértette a panaszos emberi méltóságához való alapvető jogát, valamint beleütközött a megalázó elbánás alkotmányos tilalmába is – amelyet egyébként az Rtv. speciálisan is nevesít.**

3) A panaszos jogi képviselője a panaszbeadványban általános jelleggel kifogásolta a panaszos előállítását is, megemlítve, hogy erre – visszaélés kábítószerral vétsége miatt – szórakozóhelyen jelenvolt más személy esetében is sor került. A Testület előrebocsátja, hogy a jelen állásfoglalás keretei között – figyelemmel az Rtv. 92.§ (1) bekezdésére – kizárólag a panaszos előállítását vizsgálhatja. Más személyek vonatkozásába erre csak abban az esetben lenne lehetősége, ha az érintettek személyesen is panasszal fordulnak a Testülethez.

a) Az Rtv. 1. § (2) bekezdés a) pontja szerint: „A Rendőrség a közbiztonság és a közrend védelme, valamint az államhatár őrzése, a határforgalom ellenőrzése és az államhatár rendjének fenntartása körében az e törvényben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében: általános bűnügyi nyomozó hatósági jogkört gyakorol, végzi a bűncselekmények megelőzését és felderítését”. A Szolgálati Szabályzat intézkedési kötelezettségre vonatkozó 3. § (1) bekezdése szerint: „Bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli.” A 20. § (1) és (3) bekezdései szerint: „(1) A rendőr az általa észlelt, vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz. (3) A rendőr a szándékos bűncselekmény elkövetésének helyszínén tetten ért vagy a menekülő tettest elfogja, ha erre nincs mód, haladéktalanul intézkedik az elfogása, és szükség esetén a helyszín biztosítása iránt.” Az Rtv. 18. § (1) és (3) bekezdése szerint: „(1) A fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a Rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát. (3) A fogvatartott jogait csak annyiban lehet korlátozni, amennyiben az a szökés vagy elrejtőzés, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja.” Az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján: „(1) A rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek. A Szolgálati Szabályzat 42. § (1) bekezdése alapján: „A rendőr a szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a tettenérés helye szerint illetékes, szükség esetén a legközelebbi rendőri szervhez állítja elő.”

b) A panaszossal szemben intézkedő rendőrök elfogás végrehajtásáról, valamint kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentése szerint a panaszost az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján – amely a törvény szerint kötelező előállítási ok – állították elő. Az intézkedés kezdete 11 óra 20 perc volt, a panaszost 14 órakor állították elő először az orvosi ügyeletre, ahol mintavétel után megállapítható volt, hogy a panaszos bizonyos fajta kábítószert

fogyasztott, és ezt megfelelően dokumentálták is, majd feltehetően 16 óra 55 perckor a Debreceni Rendőrkapitányságra szállították, ahol a részére kiállított igazolás szerint 18 óráig tartózkodott, így előállítása összesen (11 óra 20 perctől) 6 óra 40 perc hosszúságú volt. A jelentésből még annyi derül ki, hogy a rendőrkapitányságon a panaszossal szemben büntető feljelentést tettek az intézkedő rendőrök. Arra, hogy a panaszossal együtt sok más személyt is előállítottak, a panaszossal szemben intézkedő rendőrök jelentése is utal. Ugyanezen jelentés szerint 11 óra 20 perckor megtörtént a védelemhez való jog gyakorlására vonatkozó szóbeli közlés, kiadták az előállítás okáról szóló tájékoztatást, és az előállítás idejéről szóló igazolást, valamint a panaszos írásos tájékoztatást kapott az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatban.

c) A Testület elsőként a panaszos előállításának jogalapját vizsgálta. A rendőrségi dokumentumok szerint ennek kezdő időpontja – a helyszínen foganatosított intézkedésektől számítva – az említett napon 11 óra 20 perc, a panaszossal szemben intézkedő rendőrök jelentése szerint azonban a panaszost csak 14 órakor vitték el a helyszínről. Az előállítás a 33. § (1) bekezdés a) pontja szerinti jogalapját a fent több helyen ismertetett, helyszínen talált körülmények is alátámaszthatják (egyértelmű volt a szórakozóhely zárt jellegéből, valamint az ott talált kábítószeranyagokból és más eszközökből, a bódult állapotban lévő vendégek viselkedéséből valamint később vizsgálataik eredményéből, hogy több személy együttesen, egymás előtt, nyíltan kábítószerrel fogyasztott). **Mindezek alapján a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszos előállítására jogszerűen került sor, ez a személyi szabadságát illetve a tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát nem sértette.**

d) Az Rtv. 33. § (3) és (4) bekezdései szerint: „(3) A Rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani. (4) Az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani”. Erre figyelemmel a Testületnek vizsgálnia kellett a fogvatartás időtartamának hosszát – annak indokoltsága szempontjából.

A panaszos előállításának időtartama 2010. április 11-én 11 óra 20 perctől 18 óráig, vagyis összesen 6 óra 40 percig tartott. A Testület a vizsgálata során beszerzett iratokból megállapította, hogy a panaszost (elfogását követően) huzamosabb ideig a helyszínen tartották. A rendőrség a helyszín átvizsgálása során több esetben ismeretlen fajtájú kábítószeranyagot talált, illetve szükségesnek mutatkozott, hogy a helyszínen lévőekkel szemben ugyancsak intézkedést foganatosítsanak, amelynek során nagy számú előállításra került sor. Ezután a panaszost kábítószer-tesztre vitték, majd a kapitányságra előállították, ahol a történet dokumentálására került sor.

A Testület – erre figyelemmel – úgy foglalt állást, hogy a rendőrség jogszerűen korlátozta a panaszos személyi szabadságát az említett időtartamban, egyúttal nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő joga sem.

A Testület aggályosnak tartja, hogy az előállítás időtartamáról kiállított igazoláson az szerepel, hogy az előállítás 16 óra 55 perctől 18 óráig tartott, holott az elfogás végrehajtásáról, valamint kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentésből egyértelműen kiderül, hogy az előállítás a szórakozóhelyen tartózkodó személyek intézkedés alá vonásával már a délelőtti órákban (11 óra 20 perc) megkezdődött, a jelentés szerint bilincs

alkalmazására 14 és 18 óra között került sor. Az Rtv. 33.§ (3) bekezdésének utolsó mondata szerint „az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.” A hivatkozott jogszabályhely lényege, hogy az igazoláson a személyi szabadság korlátozásának teljes időtartama szerepeljen, hiszen előfordulhat – így történt panaszos esetében is –, hogy a rendőrkapitányságon eltöltött idő – a helyszínen fogatosított intézkedések, illetve orvosi ügyeletre szállítás miatt – elenyésző a személyes szabadság korlátozásának teljes időtartamához képest. A jogorvoslathoz való jog érvényesítése, illetve a tényállás rekonstruktuálása során pedig nehézséget jelenthet az, ha az igazoláson nem az előállítás tényleges időtartama, csak a rendőrkapitányságon eltöltött idő szerepel.

4) Az gazdasági társaság vonatkozásában előterjesztett panasz kifejti, hogy a rendőri eljárás nemcsak a magánszemély panaszos, hanem a Kft. alapvető jogát – az Alkotmány 9. § (2) bekezdésében foglalt vállalkozási szabadságát, amely magában foglalja a vállalkozás zavartalan folytatásához való alapvető jogot – is sértette azzal, hogy a jogszerűtlen intézkedés az összes a szórakozóhelyen tartózkodó vendéget érintette.

A gazdasági társaság vonatkozásában előterjesztett panasz kapcsán a Testület az alábbiakra mutat rá. Az Rtv. 13. § (1) bekezdése szerint: „A rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak”. A Szolgálati Szabályzat intézkedési kötelezettségre vonatkozó 3. § (1) bekezdése szerint: „Bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli.”

A rendőrség által rögzített és a jelen állásfoglalásban már részletesen ismertetett azon körülményekből, melyek a szórakozóhely kapcsán a rendőrség előzetes tudomására jutottak a rendőrség alappal következtethetett arra, hogy a szórakozóhelyen jogellenes cselekmények folyhatnak. Ezt a rendőrség számára egyrészt többen is bejelentették, másrészt a rendőrség a helyszín megfigyelésével az erre utaló tényekről közvetlenül is meggyőződött, illetve a helyszínen korábban fogatosított intézkedések ezt alá is támasztották. A Testület álláspontja szerint a rendőrség birtokába került információk együttesen mindenképpen megalapozták a rendőrség – idézett jogszabályhelyek szerinti – intézkedési kötelezettségét. A Testület ehhez azt is hozzáteszi, hogy a rajtaütést követően a helyszínen tapasztaltak voltaképpen visszaigazolták azt a fajta gyanút, ami a rendőri intézkedés alapját képezték.

A panaszos gazdasági társaság vonatkozásában a Testület ezért úgy foglalt állást, hogy egyrészt az intézkedés (az előállítások jogalapját illetően) nem volt jogszerűtlen, másrészt az nem okozta a vállalkozási szabadság, illetőleg azon belül is a vállalkozás zavartalan folytatásához való alapvető jog sérelmét, mivel annak korlátozására jogszerűen került sor.

IV.

A Testület összességében úgy foglalt állást, hogy a panaszolt ügyben a rendőrség intézkedési kötelezettsége fennállt, ennél fogva a gazdasági társaságként fellépő panaszos vonatkozásában az intézkedés nem okozta a vállalkozási szabadság sérelmét. A Testület szerint az előállítás jogalapja, illetőleg időtartama a panaszos részéről alappal nem

kifogásolható, személyi szabadságának korlátozására jogszerűen és indokolt időtartamban került sor.

A Testület azonban arra a megállapításra jutott, hogy jogszerűtlen volt a panaszossal szemben a testi kényszer alkalmazása, ezért sértette a panaszos emberi méltósághoz való alapvető jogát és személyi szabadságát. A bilincselés ténye és annak időtartama a Testület véleménye szerint sértette a panaszos személyi szabadságát; a mindezeket jogszerűnek, szakszerűnek és arányosnak tartó parancsnoki véleményezési és kivizsgálási eljárás pedig a tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát. Különösen súlyos alapjogsérelemként értékelte a Testület azt, hogy a rendőrségi iratok szerint ruházat- és csomag-átvizsgálásként rögzített intézkedés a panaszos levetkőztetésével járt, mivel az ilyen intézkedés valójában motozásnak minősül, és mint ilyen, a panaszos esetében jogtalanul, törvényi felhatalmazás nélkül történt, és súlyosan sértette a panaszos emberi méltósághoz való alapvető jogát, valamint beleütközött a megalázó elbánás alkotmányos tilalmába is.

Erre figyelemmel a Testület a panasznak az Országos Rendőrfőkapitány részére történő megküldése mellett döntött – az Rtv. 93/A.§ (6) bekezdése alapján.

Budapest, 2010. december 01.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
előadó testületi tag